

Egy úri szabó és kétszer száz tű hossza

Hubert Éva: Édesapánk hányattatásai 1934-ben és 1944/45-ben

Amiről írni akarok, édesapánk története, aki világeletemben grafomániás volt, és írásainak töredéke ma is a tulajdonomban van. A történet főleg naplórészleteiből áll össze.

Az előzmények: Édesapánk, Huber (későbbi névmódosítással: Hubert) Mihály (1909–1972) Szenttamáson (Srbobran) született. Jófejú diák volt, és tanítója tanítóképzőbe küldte volna, de őt barátai elriasztották azzal, hogy „ott nagyon verik a diákokat”, így végül Belgrádban úri szabónak tanult ki (tizenéves koromban tudtam meg tőle, amikor már régen hivatalnokként dolgozott, hogy az úri szabó olyan mester volt, aki frakot és szmokingot is tud varrni – gondolom, 1934-ben nem sok ilyesmire volt szükség szülővárosában). Később Zentára költöztek, és itt ismerkedett meg Nagy Matilddal (1911–2001), majdani feleségével, édesanyánkkal. Mivel Zentán nemigen akadt munka, és sok mester Zágrábba költözött, édesapánk és két társa is nekivágott gyalogosan az útnak: munkát keresni (társairól nem tudok semmit). Innen kezdve már (né-

mileg lektorálva és kurtítva, csak az érdekesebb részeknél időzve) a naplót idézem (a helyneveket úgy hagytam, ahogyan apánk írta az akkori használat szerint).

1934. június 12., kedd

Fájó szívvel búcsút véve előző este szeretteimtől Zentán, 1934. június 12-én reggel fél 4-kor elindultam, hogy szerencsét próbáljak a világban...

Hátizsákom – rájöttem – nagyon nehéz (14,5 kg), alig vártam, hogy kiérjek Gornji Bregre, ahol két társam, Visontay Zsiga és Dukai Ferenc vártak rám. Fél 5-kor értem ki, a gyerekek akkor keltek fel. Általános csomagolás – utána 1-1 deci gyomorerősítő bevétele után jó rántottás-szalonnás reggeli következett, majd búcsúzás, és fél 6-kor elindultunk.

Kb. 10 km-es túra után utolért bennünket egy kocsi, amelyen a zentai kórház egyik fertőtlenítő szolgálója ment Kevibe fertőtleníteni. Fölvett bennünket a kocsira, de nem tudva az utat, amely Szenttamás felé visz, kimentünk vele egész Keviig, amikor is megtudtuk, hogy az út Topolyára visz. Nekünk így 18 km kerülőt jelentett a kocsizás, és át kellett vágnunk a mi utunkra. Tíz óraker P. K. tanyájánál voltunk, ahol elköltöttük szerény ebé-

HUBERT MIHÁLY

dünket, majd továbbmentünk. Nagy hőségben, 15 kg-os csomaggal az első napi menetelés bizony többszöri pihenésre nógatott. Az adai határban egy tanyánál kijöttek élénk emberek, és igen titokzatos arccal érdeklődtek, nem magyarországiak vagyunk-e. Általában véve egész úton két dolog volt csupán igen gyötörő kellemetlenség: az állandó szomjúság és az örökös gyanakvó bámulás a tanyaik és az apróbb közbeeső falucskák lakói részéről.

Az adai határtól ismét kocsira kaptunk, mely elvitt bennünket kb. 5 km-nyire az ún. Törökfalui. Ez egy két-három sor házból álló, kis telep-szerű falucska, lakói magyarok, többnyire béresként, szolgaként megtakarított pénzükből építették itt házukat. Innen újabb hosszas, fárasztó gyaloglás következett... Az út rossz, sáros, összevagdossott gyöp, de többnyire szántáson át vezet. A gyerekek is kezdenek panaszkodni: egy-két hólyag az egyik lábon, törés a másikon. Nekem mindkét lábam kisujján hatalmas törések, égnek, fájnak, úgy megyek, mint macska a dióhéjon, de a hangulat jó. A petrovozelói határban az egyik tanyáról egy fiatalember jött ki, szíves beszélgetésbe kezdett velünk és azt mondta, hogy Srbobran (Szenttamás) még 25 km-nyire van. Fölajánlotta, hogy ott alhatunk, de szavazás útján eldöntöttük, hogy továbbmegyünk. Kb. délután 5 óra van, amikor a srbobrani határban levő Drlya vagy Kutas néven ismert falucskába érünk (10 km). Vigan megyünk ke-

resztül, és jót mulatunk az elébünk kiszaladó bámulatán. Váratlanul azonban kiszól a túlóldal egyik ablakából egy érces hang szerbül: „Hodite samo unutra” (Jöjjenek csak be). Én tréfára veszem, és visszaszóllok: „Hvala Bogu samo što nas zovu već jednom unutra!” (Hála istennek, csak hogy már valahova behívnak!), és azzal átmegyünk, de bizony, amikor beérünk a kapun, egy csendőr marcona alakja lesz látható. Drukkoltunk egy kicsit... „Imate isprave?” (Vannak irataik?) teszi fel a szokásos kérdést ez a „tiszteletre méltó” csendőr őrmester. Ezután elkezdődött az igazolványátnézés, majd a háztizsák kínos pontossággal való átkutatása. Bizonyára azért is hívják a falut Kutas(s)nak! Szerencsétlenségemre nálam van a vadászkésem, amelyet az őrmester „fölöslegesnek” talál, és elkoboz tőlem azzal az indokkal, hogy két éle van, tehát tör, nem szabad magammal vinnem. Miután leigazolt, útnak indított Srbobran felé.

Közben iszonyatosan beborul, zeng az ég, nagyokat villámlik, a szél meg fújja az ő keserves melódiáját. Szállás után kell nézni. Előttünk balra egy újonnan épült ház van, bemegyünk, de huzatos, nem jó, gyerünk tovább... Már a nyakunkban az eső, mikor odaérünk egy tanyához. Zsiga bemegy szállást kérni, és nagy alku árán kapunk is. Ugyanis azon a tanyán előző éjjel „ismeretlen tettesek” elvittek egy vasúttöt, és így érhető, hogy eléggé bizalmatlanul fogadtak. Megnyugtató után elhelyeztek egy szép tiszta és elég illatos – istállóban. Társaságunkban volt két ló, egy tehén és egy bika! Eléggé rossz alvás után reggel 2 liter tejjel megvendégeteltvén útnak indultunk fél 7-kor Srbobranba... (E napi túra 38 km.)

(Folytatjuk)